Skolinspektionen

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Ängåsskolan i Göteborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning på Ängåsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen. Verksamheten i förskoleklassen ingår inte i granskningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar inom/på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ängåsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Att rektorn leder och styr ett mer strategiskt jämställdhetsarbete som genomsyrar undervisningen på hela skolenheten.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver vidareutveckla arbetet med att alla elever ska ges ett aktivt lärarstöd för att komma igång med, och fortsätta med sina uppgifter, och för att bibehålla sitt engagemang.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver fördjupa arbetet med att säkerställa att alla elever har en trygg lärmiljö.

Bedömning och betygssättning

Det finns i hög utsträckning förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömningar och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 november 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se , eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6340) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd
1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet, skapar förutsättningar för lärarna att samverka till exempel genom arbetslagsträffar med pedagogisk inspiration [1]. Alla lärare, inklusive obehöriga, lärare ges en planerad och noga övervägd introduktion. Rektorn tar ansvar för att skolenhetens resultat följs upp systematiskt på olika sätt och att uppföljningen omfattar både kunskapsresultat och resultat av arbetet med värdegrundsuppdraget. Rektorn beslutar om utvecklingsområden i syfte att utveckla undervisningen och utifrån uppföljning av elevernas behov fattar rektorn beslut om hur resurser ska fördelas och gör också vid behov ändringar. Granskningen visar vidare att arbetet med jämställdhet behöver utvecklas till att bli mer tydligt strategiskt. Det bedrivs visserligen ett visst arbete med jämställdhet på skolenheten, men detta är inte tydligt systematiskt och omfattar inte alla elever och klasser.

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet och skapar förutsättningar för samverkan och kollegialt samarbete, och att sådan samverkan också sker. I inkommen dokumentation och i intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att det finns flera forum för lärarna att samverka, till exempel arbetslagsträffar, arbetsplatsträffar, datorverkstad, pedagogisk inspiration, studiedagar och "öppet eht". Rektorn beskriver att eftersom Ängåsskolan är en mindre skola sker möten och samverkan även spontant vilket också bekräftas i en av

[1] Inslag på arbetslagsmöten där pedagoger turas om att beskriva någon aktivitet de genomfört i sin klass

lärarintervjuerna. I inskickad dokumentation skriver rektorn att varje möte ger möjlighet till kollegialt lärande och att syftet även är att hela tiden utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen. Vid veckovisa arbetslagsmöten avsätts tid för pedagogisk inspiration där lärarna turas om att beskriva aktiviteter som de genomfört med sin klass i syfte att inspirera och sprida goda exempel. Dessutom har skolan ett klasslärarsystem där två pedagoger tillsammans ansvarar för eleverna i klasserna. Både rektor och lärare beskriver att samverkan även sker informellt och spontant och en lärare beskriver att lärarna pratar mycket med varandra om hur de jobbar och ger varandra pedagogiska tips.

Granskningen visar att alla nyanställda lärare, inklusive obehöriga lärare, ges en planerad och noga övervägd introduktion. I intervjuer framkommer att det finns en planering för samtliga nyanställda lärare som bland annat innebär tre träffar med biträdande rektor/kvalitetsutvecklare i syfte att introducera skolans utvecklingsområden. Under den första månaden har nyanställda lärare även en träff med delar av elevhälsan som syftar till att introducera läraren i skolans likabehandlingsplan, rutiner för kränkningsärenden och vilket ansvar den enskilda läraren har i det arbetet. Rektorn beskriver i intervju att det är viktigt att lärarna introduceras både i det pedagogiska och det sociala arbetet. Dessutom ges nyanställda stöttning av en utsedd mentor, klasslärarkollega och arbetslaget. Ängåsskolan har tidigare inte haft obehöriga lärare men vid tidpunkten för granskningen finns det. Rektorn berättar att hon, utöver den generella introduktionen som gäller samtliga nyanställda, för den obehöriga läraren har utsett flera mentorer varav en är försteläraren på skolan.

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att skolenhetens resultat följs upp systematiskt på olika sätt och att uppföljningen omfattar både kunskapsresultat och resultat av arbetet med värdegrundsuppdraget. Rektorn fattar också adekvata beslut om utvecklingsområden i syfte att utveckla undervisningen och elevernas resultat, exempelvis genom att besluta om fördelning av skolans resurser utifrån elevernas behov. Av rektorns skriftliga verksamhetsredogörelse, som lämnats till Skolinspektionen inför granskningen, framgår att Ängåsskolans resultat systematiskt följs upp inom tre olika områden: kunskapsresultat, resultat av prioriterade utvecklingsområden och resultat från värdegrundsarbetet. Det framkommer vidare att lärarna och rektorn använder olika typer av underlag för analysen av elevernas kunskapsresultat: Skolverkets bedömningsstöd, resultat av nationella prov och elevernas betyg. Rektorn beskriver att hon beslutat om skolans utvecklingsområden

utifrån forskning, samtal med lärarna och "pedagogiska promenader" [2]. Av inskickad information och intervju med rektorn framgår att skolan har haft samma utvecklingsområden under flera år och att de är valda för att utveckla varierande och stimulerande lärmiljöer och att öka elevernas måluppfyllelse. Skolans prioriterade utvecklingsområden följs upp genom att biträdande rektor/kvalitetsutvecklare har intervjuer med arbetslagen två gånger per termin och att skolans Likabehandlingsplan följs upp två gånger per termin med eleverna och en gång med skolans personal vid läsårets slut. Rektorn beskriver vidare i verksamhetsredogörelsen att hon även följer upp värdegrundsarbetet genom kontinuerliga pedagogiska promenader på skolan samt i samtal med elevrådet och med personalen. Det framgår vidare av inskickad information att samtliga lärare deltar i analysen av elevernas kunskapsresultat i syfte att höja all personals medvetenhet om sitt egna systematiska kvalitetsarbete, att kunna se resultaten av undervisningen och utveckla den för att bättre anpassa efter elevernas behov. Rektorn beskriver i verksamhetsredogörelsen att det är ett utvecklingsområde och att lärarna har kommit olika långt i detta. På Ängåsskolan har rektorn infört delat ledarskap i klasserna för att arbetsmiljön ska vara hållbar för både elever och lärare vilket innebär ökade möjligheter till bra undervisning och mer flexibilitet. Rektorn beskriver i verksamhetsredogörelsen att övriga resurser, till exempel resursperson och speciallärare, fördelas efter samtal med pedagoger och elevhälsan samt efter observationer i verksamheten. I intervju med lärarna framkommer att det finns en koppling till skolans resultat och ger som exempel att de kan få ytterligare stöttning av specialpedagogen utifrån de screeningar som gjorts eller utifrån lärarnas bedömning av behoven. I intervju med elevhälsan och lärare framkommer att rektorn tar in synpunkter från dem i arbetet med resursfördelningen. Rektorn säger i intervju att det är viktigt att prata om resursfördelningen och att det alltid finns möjligheter att göra förändringar även om hon också beskriver att hon behöver vara vaksam och inte springa och ändra "på första bollen". Rektorn berättar att hon följer upp resursfördelningen genom information från elevhälsan men även via rådslag [3] och spontana möten med elever och lärare.

Granskningen visar att det visserligen bedrivs ett visst arbete med jämställdhet på skolan, men att arbetet inte är tydligt systematiskt och strategiskt samt omfattar alla elever och klasser. Av intervjuer framgår att flera i personalen varit på föreläsningar om "Machokulturer" och utifrån det kommer ett temaarbete att genomföras med eleverna under vårterminen. Lärarna ger exempel på hur de i sina respektive klasser

---

[2] När rektorn rör sig runt på skolan

[3] Möte mellan arbetslagsledare och rektor, syftar till att kommunicera information till och från arbetslagen

arbetat med jämställdhet till exempel visat på löneskillnader mellan kvinnor och män när klassen arbetade med pengar eller i en klass har de arbetat utifrån en box med bilder för att diskutera vad som är "killigt" och vad som är "tjejigt". Flera av lärarna säger att de utifrån elevernas bakgrund pratar mycket om jämställdhet.

Även elevhälsan ger exempel på en insats avseende jämställdhet som genomförts i en klass, utifrån en uppkommen situation, men tillägger att det inte finns ett generellt arbete på skolan. Elevhälsan berättar att några av lärarna har kommit till elevhälsan för att diskutera hur de ska bemöta till exempel att flickor och pojkar inte får leka med varandra för elevers föräldrar. De berättar vidare att det på grund av kulturella mönster är väldigt uppdelat mellan killar och tjejer, till exempel att det oftast är tjejerna som hjälper till att torka av borden och killarna "smiter", och att skolan behöver arbeta mer det.

Rektorn uttrycker i intervju att hon tycker det finns ett arbete med jämställdhet på skolan men säger att det inte finns någon dokumenterad plan. Hon berättar att jämställdhet har varit "nedslag" på arbetsplatsträffar, de har haft enstaka föreläsningar och att tre lärare för två år sedan gick en fortbildning. Rektorn berättar vidare att hon följer upp att jämställdhet tas upp i undervisningen i samtal med lärarna och att hon också har en ambition att fånga det vid sina "pedagogiska promenader". Rektorn säger också att hon utifrån kuratorns undersökning av kränkande behandling har sett att tjejer är mer utsatta för verbala kränkningar än pojkar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och styr ett mer strategiskt jämställdhetsarbete som genomsyrar undervisningen på hela skolenheten.

Skolors arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrunds- och demokratiuppdrag. Av läroplanen framgår att: " Skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet"[4]. Rektorn har enligt

[4] Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

läroplanen ett särskilt ansvar för att olika ämnesövergripande kunskapsområden, såsom jämställdhet, integreras i undervisningen i olika ämnen. [5]

Skolinspektionens granskning visar att det på Ängåsskolan inte finns något tydligt strategiskt arbete gällande jämställdhet. Rektorn behöver påbörja ett mer systematiskt och strategiskt arbete inom detta område så att det omfattar alla elever och klasser på skolan.

Ett strategiskt jämställdhetsarbete kan exempelvis handla om att ha frågor om jämställdhet i medarbetarsamtal eller att ha utformat gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp undervisningen och att dessa strategier också följs upp och omprövas för att på ett effektivt sätt motverka traditionella könsmönster. Rektor behöver försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete. Det kan rektorn göra genom att följa upp att de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll, som handlar om jämställdhet, tas tillvara och att denna undervisning bedrivs på ett sådant sätt att eleverna stimuleras att omfatta dessa värden. Det kan även handla om att följa upp att lärare på ett medvetet sätt speglar dessa värderingar i undervisningens innehåll och i sin ämnesdidaktik.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd
1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen
5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)
Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5. Kursplaner

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen är tydlig när det gäller mål och syfte. Det finns varierad och strukturerad undervisning och lärarna anstränger sig för att anpassa undervisningen efter elevernas behov och för att också göra dem delaktiga i planeringen. Vidare förekommer det inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära, även om detta kan bli bättre hos

[5] Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

vissa lärare. Dock visar granskningen att eleverna inte alltid får det aktiva lärarstöd som behövs för att de ska kunna komma igång med och fortsätta med sina uppgifter. Elevernas möjligheter att ägna sig åt skolarbetet påverkas också av att undervisningen i varierande grad präglas av studiero (se vidare under bedömningsområde *Trygghet och studiero*). Det aktiva lärarstödet behöver vidareutvecklas för att eleverna ska få mer skolarbete gjort och därmed bättre möjligheter till god måluppfyllelse.

Granskningen visar att det finns undervisning som är varierad och har en tydlig struktur. Lärarna beskriver att de varierar undervisningen bland annat för att den ska anpassas till olika elever. Flera lärare berättar att de använder sig av cirkelmodellen [6] men att det inte är ett gemensamt arbetssätt på skolan som helhet. Vid samtliga lektionsobservationer (utom en som inleds med tyst läsning innan lektionen inleds) inleds lektionen med att läraren muntligt presenterar lektionens innehåll och kopplar ihop med föregående lektion i ämnet. På de flesta lektioner finns också lektionens uppgifter angivna på tavlan. De flesta av de observerade lektionerna innehåller sedan sammanfattande avslutningar där eleverna får fundera över och prata om vad de lärt sig under lektionen, på någon lektion i par och på andra i helklass. Lärarna ställer frågor om "vad", "varför" och "hur". Skolinspektionen ser även exempel på hur eleverna får visa med tummen upp/ned/åt sidan hur de tycker att lektionen gått. Vid samtliga lektioner består undervisningen av olika typer av uppgifter som exempelvis genomgångar i helklass, arbete i mindre grupp eller enskilt och arbete av laborativ karaktär. Vid flera lektioner förekommer genomgångar i flera steg av läraren som varvas med att eleverna individuellt får arbeta med uppgiften. Vid flera av observationerna ges exempel på hur lärarna i genomgångar går igenom uppgiften för eleverna med hjälp av till exempel dokumentkamera. Eleverna berättar i intervju att lärarna är tydliga och bra på att förklara så att de förstår uppgiften.

Granskningen visar att undervisningen också är tydlig när det gäller mål och syfte. Lärarna beskriver i intervju att de planerar undervisningen utifrån målen i läroplanen och att det görs justeringar och anpassningar efter elevernas behov och intressen. En lärare beskriver att hen brukar visa eleverna deras gamla uppgifter för att visa deras progression och referera till målen. Flera lärare uppger att de pratar med eleverna om målen och några påtalar att målen även finns beskrivna i läromedlet som används. Några lärare berättar att de även bryter ner målen och skriver på tavlan vad som ska göras på varje lektion och en lärare beskriver att hen tar fram veckans mål. I intervju med lärarna framgår att lärarna arbetat fram gemensamma årskursplaneringar, en röd

---

[6] Didaktisk modell i fyra faser för en styrd läs- och skrivutveckling, Skolverket (2012) Greppa språket – ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet, Stockholm: Fritzes. https://www.skolverket.se/publikationer?id=2573

tråd, i NO (naturorienterande ämnen) och SO (samhällsorienterande ämnen) i syfte att öka likvärdigheten mellan klasserna. Lärarna berättar att i röda tråden framgår vad som ska tas upp i undervisningen och även tips på material och studiebesök som kan användas. Flera lärare säger att den gemensamma planeringen är bra att hänga upp undervisningen på som nyutbildad lärare men att planeringen ändå kan se olika ut beroende på elevgruppen och elevernas intresse. En lärare säger att undervisningen i ett ämne utgår från det läromedel som de har på skolan eftersom det tar upp alla delar och bitar. En annan lärare säger att hen pratar om läroplanen med eleverna och att hen brukar säga att vad eleverna ska arbeta med står i läroplanen och att hur de ska arbeta kan de bestämma.

Granskningen visar dock att eleverna inte alltid får det aktiva lärarstöd som behövs för att eleverna ska komma igång med och fortsätta med sina uppgifter. Elevernas möjligheter att ägna sig åt skolarbetet påverkas också av att undervisningen i varierande grad präglas av studiero (se vidare under bedömningsområde *Trygghet och studiero*). En elev berättar i intervju att hen får vänta länge på hjälp eftersom det är många elever i klassen. Andra elever säger att man även kan fråga en klasskompis om hjälp eller gå vidare till nästa uppgift istället för att invänta läraren. Elever från olika årskurser beskriver att när de är färdiga med en uppgift får de vänta, göra extrauppgifter eller gå tidigare på rast. En lärare beskriver att hen ibland upplevt att eleverna blir passiva och en annan lärare förklarar att stora klasser kan vara en förklaring till det. Läraren säger vidare att hen måste låta eleverna lyssna på varandra eftersom hen inte hinner lyssna på alla elever. Lärarna berättar att det finns årskurser där det är tufft med studieron och att det oroligt när eleverna inte vet vad de ska göra. På samtliga lektioner som observerades fanns flera vuxna som rörde sig runt i klassrummet för att hjälpa eleverna men det förekom ändå att elever inte fick hjälp när de räckte upp handen eller att elever sysselsatte sig med annat än skolarbete. Det förekom även lektioner med flera moment där samtliga elever skulle redovisa men endast en elev i taget, vilket ledde till att många elever fick svårt att sitta still och att lyssna på övriga elever.

Granskningen visar att det förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära, men att det finns vissa lärare som behöver utveckla detta arbete. Det framkommer i intervju att höga förväntningar är ett gemensamt värde på Ängåsskolan och att personalen har pratat om det i flera år. Av intervju med rektorn och elevhälsan framgår att det finns lärare som förmedlar höga förväntningar till eleverna men även att det förekommer lärare som inte gör det. Lärarna ger flera exempel på hur de förmedlar höga förväntningar till eleverna, till exempel genom att ge positiv förstärkning, be eleverna om hjälp, och att eleverna får vara med och bestämma till exempel hur de ska arbeta. Lärarna säger vidare att det

kan vara svårt att motivera eleverna och att de får variera metod beroende på eleven och att vad som fungerar positivt för vissa elever kan fungera sänkande för andra. På samtliga observerade lektioner i granskningen finns exempel på hur lärarna ger eleverna bekräftelse och uppmuntrande kommentarer till exempel "bra jobbat" och "jättebra". Ett par lärare säger till eleverna att uppgiften är "klurig" och att eleverna ska tänka till ordentligt och lita på sig själva.

Granskningen visar vidare att undervisningen anpassas efter elevernas behov genom att till exempel lärare delar upp klassen i olika grupper och att eleverna får arbeta med uppgifter och läromedel på olika svårighetsgrader. Rektor uppger att ett av Ängåsskolans prioriterade utvecklingsområden är att arbeta med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla ämnen som ett led i att anpassa undervisningen efter elevgruppen. Elevhälsan säger i intervju att eleverna ofta arbetar med samma saker men att arbetssättet kan variera. Det framgår även i flera intervjuer att det i flera ämnen finns läromedel med samma innehåll men med olika svårighetsgrader, framförallt i matematik och svenska, och eleverna säger också att de arbetar med de olika svårighetsgraderna. Lärarna berättar vidare att eftersom det finns två lärare i varje klass är det lättare att anpassa undervisningen till exempel genom att dela upp klassen i grupper. Vidare säger lärarna att eleverna får extrauppgifter av olika karaktär, beroende på vilken elev det gäller, till exempel uppgifter som är svårare men även uppgifter som är samma svårighetsgrad men av en annan form. Eleverna berättar att de ibland får extrauppgifter om de snabbt blir klara med en uppgift men säger även att de ibland får läsa tyst eller gå tidigare på rast.

Granskningen visar även att eleverna görs delaktiga i planeringen av undervisningen och att de ges möjligheter att påverka det kommande arbetet. I verksamhetsredogörelsen framkommer att elevers delaktighet är ett prioriterat utvecklingsområde på Ängåsskolan och att skolan under flera år har arbetat med att hitta former för elevers delaktighet. Rektorn beskriver att för de flesta pedagoger är det en självklarhet att reflektera över hur eleverna, enskilt eller i grupp, kan vara delaktiga i undervisningen och hon säger i intervju att det är viktigt att kommunicera med eleverna så att de vet när de får påverka. Lärarna ger flera exempel på hur eleverna ges möjlighet att påverka, till exempel hur eleverna vill arbeta och redovisa men även hur undervisningens upplägg ska se ut. En lärare ger som exempel att en klass fått bestämma arbetssätt, redovisningssätt och även hur introduktionen av ett område skulle genomföras. En annan lärare berättar i intervju att eleverna får vara med och prata om hur de lär sig bäst och att de ibland får rösta genom att skriva förslag på lappar eller genom handuppräckning. Lärarna berättar att de pratat mycket om delaktighet och hur eleverna kan ges inflytande inte bara över "hur-et". En lärare säger att eleverna till exempel kan få påverka hur de vill redovisa och att alla elever i

klassen inte behöver ha samma redovisningsform för samma moment. Vidare säger lärare att det även gäller att anpassa elevernas delaktighet efter elevernas kunskaper. Lärarna berättar, vilket även bekräftades vid lektionsobservationer, att de som alternativ till att låta en elev svara på en fråga i helklass istället kan få alla elever att delta genom att skriva ner sitt svar på individuella whiteboardtavlor. Några elever säger i intervju att de får vara med och bestämma ibland till exempel inom ett område eller i vilken grupp de ska arbeta. Några elever säger att de inte får vara med och bestämma alls och några elever säger att de får vara med och bestämma om hur de ska arbeta men inte om vad de ska arbeta med. En elev säger att eleverna får bestämma allt. Rektorn säger i intervju att lärarna utvärderar undervisningen på olika sätt till exempel genom snabba utvärderingar efter en lektion via "tummen upp" eller att prata med kompisen bredvid. Detta bekräftas även i lektionsobservationerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver vidareutveckla arbetet med att alla elever ska ges ett aktivt lärarstöd för att komma igång med, och fortsätta med sina uppgifter, och för att bibehålla sitt engagemang.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen [7].

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Ängåsskolan inte i tillräcklig utsträckning ger eleverna ett aktivt lärarstöd så att de kan komma igång med och fortsätta med sina uppgifter vilket även bidrar till att det inte alltid är studiero i klassrummet.

Ett aktivt lärarstöd kan innebära att läraren ger tydliga beskrivningar, förklaringar och instruktioner till begrepp och undervisningens innehåll. Läraren behöver ha en dialog med eleverna för att fånga upp deras frågor samt hjälpa dem att komma igång med sina uppgifter. I det aktiva lärarstödet ligger också att kunna förklara samma sak på

[7] 5 kap. 2 §, skolförordningen

flera olika sätt och prova andra förklaringsmodeller om eleven inte förstår, samt att på ett konstruktivt sätt vidta åtgärder om elever inte kommer igång med sitt arbete [8].

Lärarnas arbete med att skapa studiero kan handla om hur dessa agerar både förebyggande och åtgärdande när det finns ordningsproblem – i en elevgrupp eller kopplat till enstaka elever. Lärarnas förebyggande arbete kan genomföras på olika sätt. Forskning visar att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet och se till att eleverna ägnar sig åt skolarbete under lektionerna. I detta kan ingå konkreta saker som att ta ansvar för hur eleverna är placerade i klassrummet till hur rummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att uttrycka tydliga förväntningar, vara en god förebild och genom att uppmärksamma det önskvärda beteendet hos eleverna [9].

Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga. Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen. Lärarna behöver på ett konstruktivt sätt uppmärksamma elever som förefaller passiva eller oengagerade i skolarbetet. Utgångspunkten bör vara att det finns möjligheter för läraren att kunna ge eleven en mer stimulerande uppgift än den som inte lyckats få eleven att bli motiverad [10].

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Författningsstöd
3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§ och 6 kap. 6-7 §§ skollagen Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

[8] Håkansson, J. & Sundberg, D. (2012) Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning, Stockholm: Natur & kultur

[9] Skolverket (2011b) Utvärdering av metoder mot mobbning, Rapport 353, Stockholm: Fritzes

[10] Skolinspektionen (2014) Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att det saknas ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero på Ängåsskolan och att undervisningen i varierande grad präglas av studiero. Även om skolans lärare använder sig av olika metoder för att skapa studiero visar granskningen att dessa inte fullt ut ger en lugn miljö vilket påverkar elevernas möjligheter att ägna sig åt skolarbetet. Beträffar tryggheten visar granskningen att det finns ett målinriktat arbete med kartläggning av riskplatser/situationer, utvärdering av kartläggningen och framtagande av åtgärder för att skapa förutsättningar för trygghet. Dock leder inte arbetet i tillräcklig utsträckning till att elevernas lärmiljö präglas av trygghet.

Granskningen visar att det saknas ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero och att undervisningen i varierande grad präglas av studiero. Även om det finns gemensamma ordningsregler och olika metoder som lärare använder för att skapa studiero visar granskningen att dessa inte fullt ut ger en lugn miljö som resultat vilket påverkar elevernas möjligheter att ägna sig åt skolarbetet. Samtliga intervjugrupper beskriver att studieron på skolan varierar mellan olika klasser och årskurser och det framkommer att det saknas en gemensam strategi för att upprätthålla studieron. Elever beskriver att det ibland blir stökigt på lektionerna då det finns elever som pratar och skriker. Några elever säger att det händer ibland och andra elever att det är så på varje lektion. En elev beskriver att det finns elever som stökar när de blir uttråkade. Eleverna berättar vidare att lärarna har olika metoder när det blir stökigt, till exempel så säger de *Schh*, visar tecken eller tittar argt på eleverna. Lärarna berättar att det finns årskurser där det är tufft med studieron och att det blir arbetsro när eleverna vet vad de ska göra. Lärarna berättar vidare att det inte finns någon gemensam strategi utan det beror på vilken grupp man har eller vilken elev det gäller vilka åtgärder man vidtar. Lärarna ger flera exempel på hur de arbetar med att upprätthålla studieron, till exempel att ha en god struktur, tydliggöra förväntningar, att vara förberedd så att eleverna har arbetsuppgifter och att det finns en flexibilitet i klassrummet så att elever kan sitta eller stå mer avskilt. Lärarna berättar vidare att om det blir stökigt så hanteras det av lärarna på olika sätt, till exempel genom att placera om eleverna, ringa i en klocka, klappa händerna, visa tecken och ”fem tysta minuter”. De säger vidare att det finns möjlighet att ta ut elever i mindre grupp i förebyggande syfte. I ett av arbetslagen har lärarna, utifrån problem i en klass, läst en rapport och diskuterat studiero på arbetslagsmöte. Även rektorn bekräftar att det inte är tillräckligt bra studiero i vissa klasser men säger att på de flesta lektioner är det bra studiero. Hon beskriver att fördelningen med flera lärare i klassen har gjorts för att lärarna ska hinna med varje elev. Rektorn bekräftar även att lärarna har hittat sina egna metoder men framhåller att en strategi är att skapa goda relationer vilket gynnar studieron. Vidare så finns det fyra ordningsregler på skolan och att klasserna har

möjlighet att skapa sina egna klassrumsregler. Rektorn säger vidare att skolan arbetat med lågaffektivt bemötande. Elevhälsan berättar att frågan om studiero ständigt är levande men att skolan inte har fokuserat på eller landat i något gemensamt arbetssätt. De säger vidare att alla lärare har sitt eget förhållningssätt och metoder för att se till att det är studiero på lektionerna.

Vid Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftas att det är varierande studiero. Vid hälften av lektionerna kommer eleverna in i klassrummet vid olika tillfällen och på flera av lektionerna finns elever som sysselsätter sig med annat än skolarbete. På flera av lektionerna förekommer att elever är högljudda, skriker eller springer omkring i klassrummet. Lärarna använder sig av flera olika metoder när det blir pratigt eller surrigt, till exempel räknar lärare ner från 5 till 1, säger *Schh* eller viskar till elever som är högljudda. Det förekommer även att lärare inte kommenterar de störande inslagen.

Vidare visar granskningen att det finns ett målinriktat arbete med kartläggning av riskplatser/situationer, utvärdering av kartläggningen och framtagande av åtgärder för att skapa förutsättningar för trygghet på skolan. Trots detta visar granskningen att arbetet inte i tillräcklig utsträckning säkerställer elevernas trygghet. Av skolans Likabehandlingsplan för 2018/2019 framgår att det årligen görs en trivselenkät och att skolans riskplatser/risksituationer och åtgärder utvärderas vid två tillfällen per läsår. Utvärderingen resulterar i att riskområden tas fram och arbetas med under läsåret till exempel genom schema över vilken klass som har fotbollsplanen och genomgång av regler för "King-out" för elever och personal. I Likabehandlingsplanen beskrivs de platser som framkommit som otrygga, till exempel skolans toaletter och kön i "bamba", och även skolans åtgärder för att komma tillrätta med otryggheten där. Elevhälsan säger att kartläggningen visat att eleverna i stort trivs på skolan men att det skiljer sig åt mellan olika klasser och gruppkonstellationer. I likabehandlingsplanen framgår att utvärderingar från både pedagoger och elever visar att det förekommer mycket kränkningar mellan elever på skolan.

Vid de intervjuer som Skolinspektionen haft med elever framkommer att det finns elever på skolan som mobbar varandra. Elever ger exempel på att elever slåss eller drar varandra i håret, och att det förekommer att elever "dissar" både lärare och andra elever. De berättar vidare att det finns vuxna som de kan prata med men ett par elever uppger att situationen ibland blir värre om de säger till vuxna som i sin tur pratar med eleverna som utsätter. En elev berättar att eleverna som utsätter då sprider på sociala medier att man skvallrat. Lärare i en klass beskriver att det sker mycket kränkningar mellan elever och att det har blivit "en kultur", lärarna berättar att de har fått hjälp av elevhälsan. En lärare berättar att de följt skolans handlingsplan vid kränkningar men att det är oklart om det har hjälpt då problemen kvarstår. Några av

lärarna berättar att de upplever en frustration över att åtgärdstrappan tar slut och de uppger vidare att de inte fullt ut känner till vad som händer med kränkningsanmälningar. En lärare berättar att en klass är anmäld till elevhälsan och berättar vidare att det finns många elever som är otrygga och att de försvarar sig genom att trycka ner andra elever. Vidare så har samtal med föräldrar skett men eleverna fortsätter.

Identifierat utvecklingsområde
I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver fördjupa arbetet med att säkerställa att alla elever har en trygg lärmiljö.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero [11].

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett målinriktat arbete med kartläggning av riskplatser/situationer, utvärdering av kartläggningen och framtagande av åtgärder för att skapa förutsättningar för trygghet men arbetet leder inte i tillräcklig utsträckning till att elevernas lärmiljö präglas av trygghet.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att fördjupa arbetet för att säkerställa att alla elever har en trygg lärmiljö.

Trygghet i skolan är inte bara ett mål i sig, utan också en förutsättning för att eleverna ska inhämta och utveckla nödvändiga kunskaper och värden [12]. Trygghet handlar ytterst om elevernas arbetsmiljö. En otrygg miljö kan handla om allt från hur lokaler och utomhusmiljö är utformade till hur personal och elever behandlar varandra. Även kränkningar och trakasserier av elever som förekommer på nätet omfattas av skolans ansvarsområde, detta då skolan har en skyldighet att utreda alla kränkningar som har en koppling till dess verksamhet. Den enskilde lärarens förmåga att leda arbetet och upprätthålla ordningen i klassrummet är en viktig förutsättning för att uppnå en miljö som präglas av både trygghet och studiero. En analys av Skolinspektionens enkäter

---

[11] 5 kap. 3 § skollagen

[12] Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet.

visar att det som utmärker skolor med hög andel trygga elever är att man har respekt för varandras olikheter, att det finns en ömsesidig respekt mellan elever och lärare, ett aktivt och målinriktat arbete mot kränkande behandling, att vuxna reagerar när de får reda på att en elev blivit kränkt, samt att det finns få eller inga elever som är rädda för andra elever eller för personal på skolan [13].

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Författningsstöd
1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 13 och 20a §§ skollagen
9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen
Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skälen för bedömningen är att rektorn skapar förutsättningar för lärarna att ge likvärdiga omdömen och sätta likvärdiga betyg genom att skapa forum där lärarna diskuterar och analyserar betyg och bedömning. Lärarna använder sig av olika metoder såsom sambedömning, Skolverkets bedömningsstöd och central rättning i stadsdelen av de nationella proven för att göra likvärdiga bedömningar. Granskningen visar vidare att rektorn och arbetslagen analyserar elevernas måluppfyllelse och eventuella skillnader i omdömen och betyg och att rektorn utifrån analyserna utvecklar nya metoder i undervisningen.

Granskningen visar att rektorn och arbetslagen analyserar lärarnas bedömningar, och eventuella skillnader i omdömen och betyg i olika ämnen. I verksamhetsredogörelsen som skickats till Skolinspektionen framgår att arbetslagen i slutet av läsåret gör analyser av elevernas kunskapsresultat. Både rektor och lärare berättar att diskussioner om betyg och bedömning har skett på pedagogiska konferenser. Rektorn berättar i intervju att hon analyserat elevernas måluppfyllelse och att hon sett skillnader till exempel att pojkarna har sämre betyg än flickorna men att skillnaderna inte varit så markanta de senaste två åren. Rektorn berättar vidare att en slutsats som hon har dragit är att elever har lättare att visa sina kunskaper i ämnen med mer praktiska inslag. Till exempel hade eleverna högre betyg i NO (naturorienterande ämnen) än SO (samhällsorienterande ämnen) ett år, och i samtal med undervisande lärare kom de fram till att undervisningen i NO hade mer praktiska inslag. Vidare säger

[13] Skolinspektionen (2015), Trygghet: fördjupad analys av skolenkäten

rektorn att eftersom skolan har få elever behöver de vara aktsamma när de tolkar procent. I intervju med lärare och elevhälsan framkommer att rektorn sett skillnader i betygsättningen och haft samtal med lärarna om det. Lärarna säger att rektorn och biträdande rektorn är insatta i lärarnas arbete med både formativ och summativ bedömning. I verksamhetsredogörelsen framgår att arbetslagen efter förra läsåret gemensamt analyserade betyg, bedömningar och resultaten av de nationella proven. Vidare säger rektorn att hon kvalitetssäkrar lärarnas bedömningar genom medarbetarsamtal och på pedagogiska promenader.

Granskningen visar också att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och att rektorn skapar förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. I intervjuer med både rektorn och lärare framgår att lärarna samarbetar om bedömning och betygssättning på arbetslagsmöten och på pedagogiska konferenser. Lärarna ger flera exempel på hur de arbetat för att säkerställa likvärdigheten av bedömning och betygssättning. Till exempel att de suttit och gjort bedömningar tillsammans, diskuterat bedömning på pedagogiska konferenser för att få samsyn på skolan och tittat på elevexempel från olika årskurser för att se progression. Flera av lärarna säger att det är viktigt att ha en diskussion med andra lärare för att bedömningen inte ska bli subjektiv och att de diskuterar med den lärare som man delar klass med hela tiden. Vidare framkommer att det görs screeningar av elevernas kunskaper vid flera tillfällen under läsåret som sammanställs av specialpedagog och återkopplas till klasslärare och rektor. Några lärare berättar att de pratat om bedömning och betygssättning med biträdande rektorn/kvalitetsutvecklaren eller skolans specialpedagog. I den dokumentation som rektorn skickat in till Skolinspektionen inför granskningen, samt i intervjuer, framkommer att det genomförs central rättning i stadsdelen av samtliga elevers nationella prov, både för årskurs 3 och 6. Lärarna berättar att en eller två lärare från varje skola deltar. Lärarna framhåller att den centrala rättningen har varit en bra fortbildning men några lärare säger att de har varit mindre bra på att sprida de kunskaperna i kollegiet. Vidare berättar lärarna att de använder samtliga av Skolverkets bedömningsstöd, inte bara de obligatoriska, och att dessa ger bra stöd. Flera av lärarna, och även rektorn, berättar att det finns matriser på "Hjärntorget" [14] som är ett bra stöd för att säkra likvärdigheten. Lärarna ger även exempel på att de sparar gamla elevexempel som kan visas för eleverna. Rektorn berättar att förstelärare har i uppdrag att prata bedömning och betygssättning med nyanställda lärare och även att vara ett stöd och bollplank för lärarna på skolan. Rektorn berättar vidare att

[14] Hjärntorget är Göteborgs Stads pedagogiska IT-stöd för förskola, skola, gymnasium och vuxenutbildning

skolan behöver bli bättre på andra bedömningar, än bedömning av de nationella proven. Hon berättar att samarbete mellan lärarna sker både planerat och oplanerat och att hennes roll är att skapa förutsättningar för det, till exempel genom pedagogisk inspiration och styrda konferenser där lärarna ska delge varandra goda exempel. Vidare säger rektorn att bedömning och betygsättning är ett kraftfullt verktyg, som de alltid kan bli bättre på, men den största kvalitetssäkringen är att ha behöriga pedagoger vilket skolenheten har i stor utsträckning.

På Skolinspektionens vägnar

X Frida Eek

Beslutsfattare
Signerat av: Frida Eek

X Madeleine Olofsson

Föredragande/utredare
Signerat av: Madeleine Olofsson

I handläggningen av ärendet har även Christina Sjögren och Elisabeth Fogelberg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 2 oktober 2018 och den 3 oktober 2018. Besöket genomfördes av Madeleine Olofsson och Christina Sjögren.

Ängåsskolan är en F-6 skola belägen i Västra Frölunda, Göteborgs kommun. På skolenheten går ca 210 elever i förskoleklassen och årskurserna 1-6.

Skolenheten leds av en rektor.